

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Идентификациона
налепница

ПАЖЉИВО НАЛЕПИТИ

POV

ИСТОРИЈА

ОГЛЕНДИ ИСПИТ

DRŽAVNA MATURA 2021./2022.

POV.00.SR.R.K1.36

45340

Историја

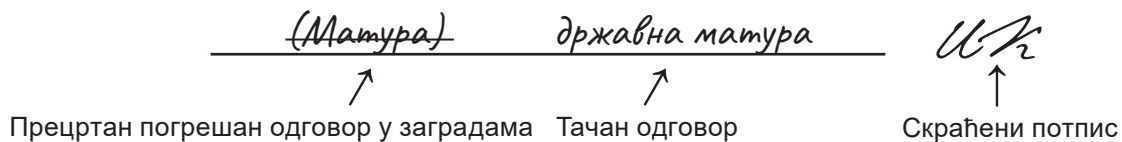
Начин означавања одговора на листу за одговоре:

Начин исправљања погрешака на листу за одговоре:

Начин исправљања погрешака у испитној књижици:

ОПШТА УПУТСТВА

Пажљиво прочитајте сва упутства и следите их.

Не okreћите страницу и не решавајте задатке док то не одобри водитељ испитне просторије.

Налепите идентификационе налепнице на све испитне материјале које сте добили у сигурносној кесици.

Испит траје **135** минута.

Испред сваке групе задатака је упутство за решавање. Пажљиво га прочитајте.

Можете писати по листу за концепт, али се његов садржај неће бодовати.

Пишите читко. Нечитки одговори ће се бодовати са нула (0) бодова.

На 2. страници ове испитне књижице приказан је начин означавања одговора и начини исправљања грешака. При исправљању грешака потребно је ставити скраћени потпис.

Забрањено је потписати се пуним именом и презименом.

Употребљавајте искључиво хемијску оловку која пише плавом или црном бојом.

Када решите задатке, проверите одговоре.

Желимо Вам много успеха!

Ова испитна књижица има 36 страница, од тога 2 празне.

Историја

I. Задаци вишеструког избора

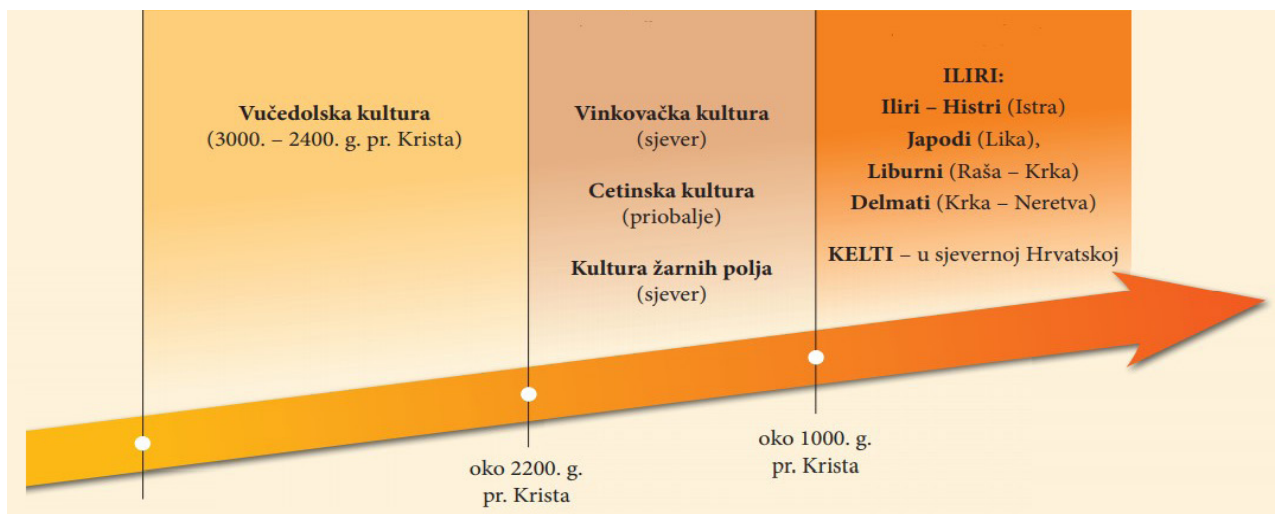
У следећем задатку од више понуђених одговора само је **један** тачан.
Тачан одговор морате означити знаком X на листу за одговоре.
Тачан одговор доноси један бод.

1. Која је била друштвено-политичка последица преласка на седилачки начин живота?

- A. настанак мегалитских грађевина
- B. загађивање околине због отпада из насеља
- C. раст броја становништва због веће производње и стварање стајаће војске
- D. развој хијерархијске управе и бирократије због изградње канала и због наводњавања

(1 бод)

2. Пажљиво посматрајте сликовни прилог.

Које је раздобље прошлости приказано на сликовноме прилогу?

- A. неолит
- B. мезолит
- C. камено доба
- D. метално доба

(1 бод)

3. Пажљиво прочитајте историјски извор.

Дође тако време и за орање, и старији брат рече: Хајде, оримо земљу шта је већ изашла јер је ова добра за орање. Пођи у поље и донеси семе за сетву јер ујутро ћемо узорати земљу.

И млађи брат учини све шта му је старији брат наредио.

На шта се односи појам *земља шта је већ изашла* из историјског извора?

- A. на плодно земљиште настало крчењем шуме
- B. на плодно земљиште остало након поплаве
- C. на плодно земљиште настало чишћењем камењара
- D. на плодно земљиште настало спаљивањем шикаре

(1 бод)

4. О присутности којег народа на источној обали Јадрана сведочи Лумбардска псефизма?

- A. Феничана
- B. Грка
- C. Илира
- D. Римљана

(1 бод)

5. Шта је од наведенога била последица пунских ратова?

- A. Рим је постао царство.
- B. Рим је постао република.
- C. Римљани су завладали Средоземљем.
- D. Римљани су завладали Апенинским полуострвом.

(1 бод)

Историја

6. Пажљиво посматрајте сликовни прилог.

Који је био мотив приказивања фараона на начин приказан на сликовноме прилогу?

- A. приказати фараонов реалистичан изглед
- B. приказати фараона као јединога бога
- C. приказати идеализовану слику бога краља
- D. приказати владара као једнаког својим поданицима

(1 бод)

7. Пажљиво прочитајте историјски извор.

(...) Дођу до кнежевe палате и саставе неке закључке, наиме да у Веће улазе племићи и пучани и да племићи сnose све терете заједно с пуком (...) Пошто је то пописано, пођоше по кућама племића пљачкајући их и уништавајући (...)

На којем су се подручју одвијали догађаји описани у историјском извору?

- A. у далматинској комуни
- B. у граду на црквеноме поседу
- C. у слободном краљевском граду
- D. на феудалном поседу у Славонији

(1 бод)

8. Шта је од наведеног био узрок тзв. другога кметства?

- A. револуција цена
- B. тропољни систем
- C. развој гилди
- D. плодород

(1 бод)

9. На којем се подручју деловања истакнуо Бенедикт Котруљевић?

- A. медицине рада
- B. двојнога књиговодства
- C. конструкције падобрана
- D. прекоокеанских истраживања

(1 бод)

Историја

10. Пажљиво посматрајте сликовни прилог.

Опис извора: Француска карикатура из 1500. године против папе Александра VI Борџије
Превод текста: *Ego sum papa.* (Ја сам папа.)

Која се од наведених тврдњи **не повезује** са приказом папе на историјском извору?

- A. Извор пориче папину улогу у водству Цркве.
- B. Извор сугерише да је папа лажни Христов намесник.
- C. Извор промиче папу као вођу свих хришћана.
- D. Извор приказује папу као моћно чудовиште.

(1 бод)

11. Шта је непосредна последица пада Клиса под Османлије?

- A. пресељење ускока на Жумберак
- B. пресељење ускока у Сењ
- C. настанак Јајачке бановине
- D. настанак Сењске капетаније

(1 бод)

12. Пажљиво посматрајте сликовни прилог.

Како се назива приказани начин осликавања кодекса?

- A. маргина
- B. арабеска
- C. минијатура
- D. фреска

(1 бод)

13. Пажљиво прочитајте историјски извор.

Дознали смо пак да је недавно часни наш брат (Бернард) сплитски надбискупи истерао из градова Сплита и Трогира доста патарена. Пlemenити муж Кулин, бан босански, не само да је пружио сигурно склониште њиховој опачини, него и очигледну заштиту, те их је, излажући њиховој опачини своју земљу у себе сама, частио као католике, дапаче више од католика, називајући их изричито хришћанима. (...) молимо, опомињемо и потичемо краљевску висост (...) налажући теби за опроштење греха да се приправиш силом и како доликује краљевској моћи, како би толику неправду, нанесену Христу и хришћанима осветио (...).

Из чије је перспективе описано кривоверје у историјском извору?

- A. босанског владара
- B. босанских крстјана
- C. византијског патријарха
- D. римског папе

(1 бод)

Историја

14. Какво је значење за развој науке у 19. веку имала Дарвинова теорија о еволуцији живих бића?

- A. Теорија је у научним круговима у потпуности одбачена.
- B. Теорија је утицала искључиво на развој биологије.
- C. Теорија је довела до настанка социологије као нове дисциплине.
- D. Теорија је потакла развој различитих природних и друштвених наука.

(1 бод)

15. Пажљиво прочитајте реченицу.

Сам монарх одговоран је сваком поданику за своје управљање јавним новцем.
Јосип II, 1784. година

Који је облик власти описан у реченици?

- A. диктатура
- B. уставна монархија
- C. просвећени апсолутизам
- D. парламентарна монархија

(1 бод)

16. Који је био непосредни предуслов прве индустријске револуције?

- A. двопољни систем
- B. аграрна револуција
- C. откриће Аустралије
- D. развој националних држава

(1 бод)

17. У којему је веку започело формирање модерне хрватске нације?

- A. у 7. веку
- B. у 10. веку
- C. у 16. веку
- D. у 19. веку

(1 бод)

18. Шта је од наведенога највише придонело хоризонталној повезаности становништва?

- A. аграрна револуција
- B. секуларизација школства
- C. изградња саобраћајница
- D. лудитски покрет

(1 бод)

19. Који факултет као последица недостатка средстава и стручнога кадра **није** успео бити утемељен приликом оснивања универзитета у Загребу 1874. године?

- A. медицински
- B. мудрословни
- C. правословни
- D. богословни

(1 бод)

Историја

20. Пажљиво посматрајте историјску карту.

Процес уједињења које је државе приказан на историјској карти?

- A. Бугарске
- B. Мађарске
- C. Румуније
- D. Украјине

(1 бод)

21. Како се зове архитекта који је крајем 19. и почетком 20. века обликовао Загреб у стилу историцизма?

- A. Херман Болé
- B. Драго Иблер
- C. Стјепан Планић
- D. Александар Брдарић

(1 бод)

22. Која је била последица потписивања Римских уговора у мају 1941. године између Анте Павелића и Бенита Мусолинија?

- A. именовање Ивана Шубашића хрватским баном
- B. настанак Слободне Државе Ријеке
- C. излазак ХСС-а из Сељачко-демократске коалиције
- D. именовање војводе од Сполета за будућег хрватског краља

(1 бод)

23. Пажљиво посматрајте историјску карту.

Којом су бојом на историјској карти обележене земље победнице у Првome светском рату?

- A. белом
- B. црвеном
- C. смеђом
- D. зеленом

(1 бод)

24. Која је била непосредна последица завршетка Личке пруге средином 1920-их година?

- A. јачање Прве хрватске штедионице као најважније новчарске институције у Хрватској
- B. отварање Загребачког збора као засебне привредне смотре
- C. повезивање континенталне хрватске са далматинским лукама
- D. почетак процеса аграрне реформе у Краљевини СХС

(1 бод)

Историја

25. Пажљиво посматрајте сликовни прилог.

WHILE THE SHADOW LENGTHENS

Превод текста са карикатуре:

Одгода Маршалова плана

Западна Европа

Док се сена надвија

Политика које је државе на сликовном прилогу приказана као *сена која се надвија*?

- A. Кине
- B. САД-а
- C. Совјетског Савеза
- D. Демократске Републике Немачке

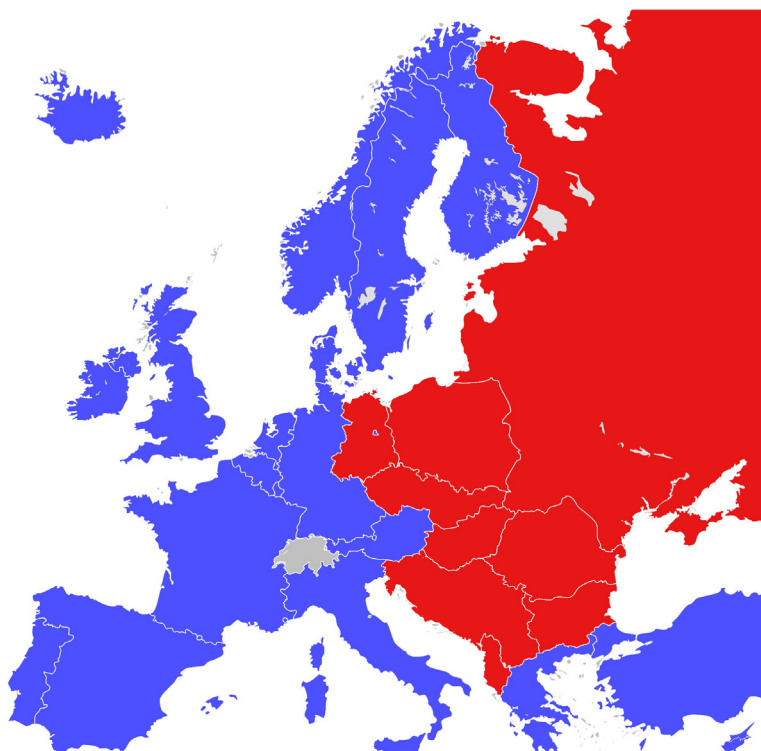
(1 бод)

26. Шта је у 20. веку омогућио проналазак радара?

- A. одређивање положаја објекта на великој удаљености
- B. одређивање радиоактивности објекта у близини
- C. слање и примање слика уз помоћ радиоталаса
- D. слање и примање звука уз помоћ радиоталаса

(1 бод)

27. Пажљиво посматрајте историјску карту.

Које је раздобље историје приказано на историјској карти?

- A. Првог светског рата
- B. судетске кризе
- C. Другог светског рата
- D. хладног рата

(1 бод)

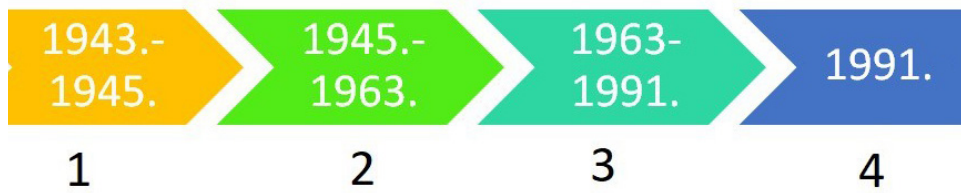
28. Која је била непосредна последица потписивања Споразума о стабилизацији и придруживању из 2001. године за Републику Хрватску?

- A. улазак Хрватске у НАТО савез
- B. остварење потпунога међународног признања
- C. оснивање Међународнога казненог суда у Хагу
- D. стицање статуса потенцијалног кандидата за чланство у Европској унији

(1 бод)

Историја

29. Пажљиво посматрајте сликовни прилог.

Којим је бројем на сликовном прилогу означено раздобље у којем је Хрватска била у саставу Федеративне Народне Републике Југославије?

- A. бројем 1
- B. бројем 2
- C. бројем 3
- D. бројем 4

(1 бод)

30. Пажљиво посматрајте сликовни прилог.

С којим се догађајем из Домовинскога рата повезује настанак приказаног сликовног прилога?

- A. са рушењем авиона ЈНА
- B. са почетком операције *Бљесак*
- C. са завршетком операције *Масленица*
- D. са ракетирањем Банских двора

(1 бод)

II. Задаци вишеструкога избора (хронологије)

У следећему задатку од више понуђених одговора само је **један** тачан.
Тачан одговор морате означити знаком X на листу за одговоре.
Тачан одговор доноси један бод.

31. У којему су низу тачно хронолошки поредани догађаји из египатске историје у староме веку?

- A. освајања Тутмозиса III → уједињење под Нармером
→ провала Хикса → уједињење под Амосисом I.
- B. уједињење под Амосисом I → уједињење под Нармером
→ провала Хикса → освајања Тутмозиса III.
- C. провала Хикса → уједињење под Нармером
→ уједињење под Амосисом I → освајања Тутмозиса III.
- D. уједињење под Нармером → провала Хикса
→ уједињење под Амосисом I → освајања Тутмозиса III.

(1 бод)

32. У којему су низу тачно хронолошки поредани римски ратни походи на територији данашње Хрватске?

- A. гушење Батонова устанка → поражавање Јапода
→ поражавање Делмата → поражавање Хистра
- B. поражавање Делмата → гушење Батонова устанка
→ поражавање Хистра → поражавање Јапода
- C. поражавање Јапода → поражавање Хистра
→ гушење Батонова устанка → поражавање Делмата
- D. поражавање Хистра → поражавање Делмата
→ поражавање Јапода → гушење Батонова устанка

(1 бод)

Историја

33. У којему су низу тачно повезане историјске карте са раздобљима која приказују?

1

2

3

4

A. A2 → B1 → C3 → D4

B. A3 → B2 → C1 → D4

C. A2 → B3 → C1 → D4

D. A4 → B1 → C3 → D2

(1 бод)

34. У којему су низу тачно хронолошки поредани догађаји везани за историју хрватских земаља у 16. и 17. веку?

- A. Фердинанд I Хабзбуршки изабран за хрватскога краља
→ формирање Хрватске и Славонске Војне крајине
→ Тома Ердеди изабран за хрватскога бана → издавање Влашких статута
- B. Тома Ердеди изабран за хрватскога бана
→ Фердинанд I Хабзбуршки изабран за хрватскога краља
→ издавање Влашких статута → формирање Хрватске и Славонске Војне крајине
- C. формирање Хрватске и Славонске Војне крајине → издавање Влашких статута
→ Фердинанд I Хабзбуршки изабран за хрватскога краља
→ Тома Ердеди изабран за хрватскога бана
- D. издавање Влашких статута → Тома Ердеди изабран за хрватскога бана
→ формирање Хрватске и Славонске Војне крајине
→ Фердинанд I Хабзбуршки изабран за хрватскога краља

(1 бод)

35. У којему је низу према бројевима с легенде тачно хронолошки наведен редослед трансформације Пруске у Немачко Царство?

- A. 1 → 2 → 3 → 4
- B. 3 → 4 → 1 → 2
- C. 2 → 1 → 3 → 4
- D. 3 → 4 → 2 → 1

(1 бод)

36. У којему су низу тачно хронолошки поредани догађаји из хрватског народног препорода?

- A. Људевит Гај у *Краткој основи хорватско-славенскога правописања* изнео идеју стварања јединственога штокавског књижевног језика
→ Јанко Драшковић у *Дисертацији* објаснио програм народног препорода
→ Вјекослав Бабукић објавио прву хрватску граматику → основана Матица илирска
- B. Вјекослав Бабукић објавио прву хрватску граматику
→ Јанко Драшковић у *Дисертацији* објаснио програм народног препорода
→ Људевит Гај у *Краткој основи хорватско-славенскога правописања* изнео идеју стварања јединственога штокавског књижевног језика → основана Матица илирска
- C. основана Матица илирска
→ Јанко Драшковић у *Дисертацији* објаснио програм народног препорода
→ Вјекослав Бабукић објавио прву хрватску граматику
→ Људевит Гај у *Краткој основи хорватско-славенскога правописања* изнео идеју стварања јединственога штокавског књижевног језика
- D. Људевит Гај у *Краткој основи хорватско-славенскога правописања* изнео идеју стварања јединственога штокавског књижевног језика
→ Јанко Драшковић у *Дисертацији* објаснио програм народног препорода
→ основана Матица илирска → Вјекослав Бабукић објавио прву хрватску граматику

(1 бод)

37. У којему су низу тачно хронолошки поредани догађаји из друге половине 20. века?

- A. савезништво западних сила са СССР-ом → детант
→ почетак блоковске поделе → кубанска криза
- B. савезништво западних сила са СССР-ом → кубанска криза
→ детант → почетак блоковске поделе
- C. савезништво западних сила са СССР-ом → почетак блоковске поделе
→ кубанска криза → детант
- D. савезништво западних сила са СССР-ом → детант
→ кубанска криза → почетак блоковске поделе

(1 бод)

38. У којему су низу тачно хронолошки поредани догађаји из раздобља историје Хрватске до средине 20. века?

- A.** настанак Државе Словенаца, Хрвата и Срба
→ настанак Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца
→ проглашење Независне Државе Хрватске → капитулација Краљевине Југославије
- B.** настанак Државе Словенаца, Хрвата и Срба
→ настанак Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца
→ капитулација Краљевине Југославије → проглашење Независне Државе Хрватске
- C.** настанак Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца
→ настанак Државе Словенаца, Хрвата и Срба
→ проглашење Независне Државе Хрватске → капитулација Краљевине Југославије
- D.** капитулација Краљевине Југославије → проглашење Независне Државе Хрватске
→ настанак Државе Словенаца, Хрвата и Срба
→ настанак Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца

(1 бод)

III. Задаци вишеструкога избора (уз полазни садржај)

У следећему задатку проучите историјски извор те одговорите на постављена питања. Од више понуђених одговора само је **један** тачан. Тачан одговор морате означити знаком X на листу за одговоре. Тачан одговор доноси један бод.

39. Пажљиво посматрајте сликовни прилог и одговорите на постављена питања.

Опис извора: кип цара Августа из Прима Порте, око 20. године пре Христа

39.1. Која је била примарна сврха начина приказа владара са сликовнога прилога?

- A. астролошка
- B. забавна
- C. поучна
- D. пропагандна

(1 бод)

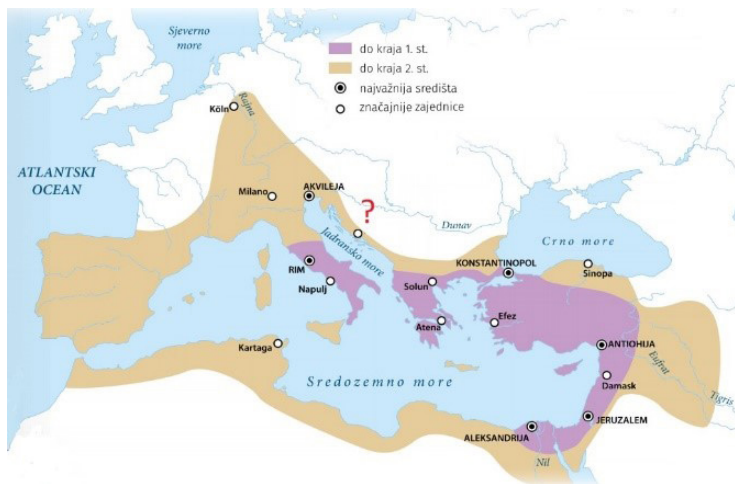
39.2. Коју од наведених титула **није** поседовао приказани владар?

- A. краљ
- B. принцепс
- C. отац домовине
- D. врховни свештеник

(1 бод)

Историја

40. Пажљиво посматрајте историјску карту и одговорите на постављена питања.

40.1. Који је процес приказан на историјској карти?

- A. раскол Цркве
- B. ширење хришћанства
- C. арапска освајања
- D. подела Римског Царства

(1 бод)

40.2. Који је град на источној обали Јадрана означен упитником?

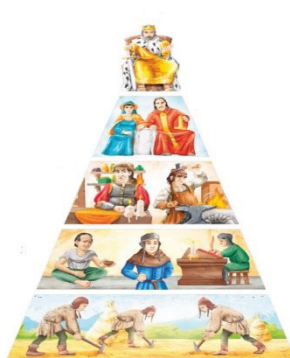
- A. Биоград
- B. Јадера
- C. Салона
- D. Шибеник

(1 бод)

41. Пажљиво посматрајте сликовне прилоге и одговорите на постављена питања.

Слика 1

Слика 2

41.1. Како се назива тип друштва чији је уређење приказано на слици 1?

- A. апсолутистичко друштво
- B. феудално друштво
- C. клерикално друштво
- D. робовласничко друштво

(1 бод)

41.2. У којему се историјском раздобљу у Европи догодила промена у друштву приказана на слици 2?

- A. у старом веку
- B. у раном средњем веку
- C. у развијеном средњем веку
- D. у новом веку

(1 бод)

Историја

42. Пажљиво прочитајте историјски извор и одговорите на постављена питања.

Ова врата подиже Радован најбољи од свих у овој уметности, како очитују кипови и рељефи, године хиљаду двеста четрдесете после порога часне Девике, а за бискуповања Тосканца Трегуана из Фиренце

42.1. У којему се граду налазе врата о којима говори историјски извор?

- A. у Дубровнику
- B. у Поречу
- C. у Сплиту
- D. у Трогиру

(1 бод)

42.2. У којему је уметничком раздобљу деловао уметник споменут у историјском извору?

- A. у романици
- B. у ренесанси
- C. у бароку
- D. у рококоу

(1 бод)

43. Пажљиво прочитајте историјски извор и одговорите на постављена питања.

У првом реду морали смо се темељито опрати, а они с брадом обријати. Тада смо добили ново одело, јефтино, али чисто. Мушкарци су имали шешир, капут, кошуљу, хлаче и ципеле; жене хаљине од каликона и мараме на глави. Вили смо одведени у велику собу у предњем делу зграде уз коју је било двориште, како бисмо били правилно обучени, пре пријема купаца. Мушкарци су били распоређени с једне стране собе, а жене с друге. Највиши је постављен на чело реда, затим следећи највиши, и тако редом према висини. (...) Фреман нам је наложио да се сетимо својих места; потицали су нас да се доимамо паметни и живахни. (...) Након шта смо се нахранили, у поподневним сатима поновно смо парадирали и натерани на плес.

43.1. Који је догађај из историје САД-а описан у историјском извору?

- A. трговање робовима
- B. одлазак робова на рад
- C. регрутације робова за рат
- D. прослава краја сезоне пољопривредних радова

(1 бод)

43.2. Из чије је перспективе писан историјски извор?

- A. робова
- B. робовласника
- C. аболициониста
- D. конгресника

(1 бод)

Историја

44. Пажљиво прочитајте историјски извор и одговорите на постављена питања.

Кад сам ја одступио од столице банске, дошао је мој наследник племенити гроф Пејачевић. Ја сам му предао службу и било је говора о том, има ли каквих новаца расположивих, ја сам рекао: нема, рекао сам зато, јер кад сам ја дошао ону јесен 1873. године на кормило, ја нисам добио ни пребитога једнога крајцара.

(...) Дворска канцеларија или боље рекућ ја, ако ми је дозвољена риеч, начинио сам чланак 42. од године 1861., на којем су у оно доба основане темељне правиче хрватске; то је начинила дворска канцеларија или боље рекућ ја сам начинио. Било је хисторика, који су већ до сада пред неколико година писали, да је то начинио један други покретник; али ја вам кажем, господо, посве отворено, да у том погледу морам изправити хисторију. Чланак 42. је дело моје; или га сада ви кудили, или ви хвалили: али морам казати отворено, шта јест, да сам ја онај који је тај чланак написао. (...)

44.1. Који је хрватски бан одржао приказани говор?

- A. Иван Мажуранић
- B. Јосип Јелачић
- C. Карољ Куен-Хедервари
- D. Левин Раух

(1 бод)

44.2. Шта је садржај чланка 42. споменутог у историјском извору?

- A. обнова уније с Угарском без посебних услова
- B. успостава чвршће везе између Хрватске и Аустрије
- C. успостава независне Хрватске темељена на историјском праву
- D. обнова уније с Угарском уз услов територијалне целовитости и аутономије Хрватске

(1 бод)

45. Пажљиво прочитајте историјски извор и одговорите на постављена питања.

3:55 часова

На дну степеница. Подлошке ногу „Орла” само су за пет-шест сантиметара утонуле у површину, која изгледа кад јој је приближим, да је врло, врло ситнозрна. Као прах...

3:56 часова

... У реду, сад ћу направити корак од „Орла”. То је мали корак за човека, али је дивовски корак за човечанство. Површина је фина и прашинаста. Није компактна. Прах приања као угљена прашина за ... и за бокове чизама. Могу видети отиске стопала и кабла...

45.1. Ко је учинио у извору споменути „мали корак за човека, али дивовски корак за човечанство”?

- A. Едвин Олдрин
- B. Мајкл Колинс
- C. Нил Армстронг
- D. Роналд Еванс

(1 бод)

45.2. Који је назив свемирскога програма описаног у историјском извору?

- A. Аполо
- B. Дип Импакт
- C. Спејс Шатл
- D. Пионер

(1 бод)

Историја

46. Пажљиво посматрајте историјску карту и одговорите на постављена питања.

46.1. Како се називају територијално-управне јединице приказане на историјској карти?

- A. бановине
- B. жупаније
- C. окрузи
- D. жупе

(1 бод)

46.2. Које је године укинута унутрашња организација Краљевине Југославије приказана на историјској карти?

- A. 1935. године
- B. 1937. године
- C. 1939. године
- D. 1942. године

(1 бод)

IV. Задатак продуженог одговора

У следећему задатку пажљиво посматрајте историјски извор и одговорите на постављена питања на предвиђено место у испитној књижици.

Историја

47. Пажљиво посматрајте сликовни прилог.

Превод текста са сликовнога прилога:

На џепу капута свештеника пише: „бискуп”, „опат”, „војвода”, „гроф”, „пензија”, „разметање”.

На џепу хлача племића пише: „порез на сол и духан”, „обавезна служба”, „десетина”, „војна служба”.

На мачу племића пише: „поцрвенио од крви”.

На мотици сељака пише: „натопљена сузама”.

Текст испод цртежа: „Можемо се надати да ће игра ускоро бити готова.”

47.1. Одредите време и простор настанка сликовнога прилога. Објасните друштвено-историјске околности на томе простору користећи се следећим појмовима: „Луј XVI и апсолутистичка држава“, „три сталежа“, „реформе и банкрот“, „скупштина Генералних сталежа“ и „Француска револуција“.

[illegible]

(3 бода)

Историја

- 47.2.** Наведите којему је сталежу сликовни прилог био намењен. Објасните сврху и поруку приказаног сликовног прилога.

(3 бода)

- 47.3.** Наведите из сликовног прилога три примера/елемента који указују на његову сврху.

(3 бода)

Празна страница

Празна страница